

ЇХ ПАМ'ЯТАЮТЬ У КОСТОПОЛІ

Подружжя лікарів Рошинських — Петро і Ганна (по-дівоному Струтинська) — у нашому місті працювали при Польщі протягом 1924-1938 рр., тобто майже півтора десятка літ. І за цей період вони встигли завоювати високий авторитет серед місцевих жителів не тільки фаховою, а й просвітницькою діяльністю. Їхня квартира була тією притягальною силою, куди йшли не лише за медичною допомогою, а й за добрим і розумним словом.

У Костополі, та й довколишніх селах, є ще люди, котрі їх згадують і як хороших спеціалістів, і як мудрих порадників. Це передусім Зіна Іванівна Бачук, Ганна Іванівна Трохимчук, Надія Флорівна Кондратюк, Параскева Макарівна Мирончук, Віра Максимівна Мельник та інші.

У сьогоднішній газеті ми друкуємо спогади старожилів про цих високоавторитетних фахівців, патріотів і невтомних просвітян, життя яких так трагічно обірвалося від рук фашистських катів у лютому 1943 року в Крем'янці, звідки родом Ганна Іванівна Рошинська-Струтинська.

Тож публікуємо спогади старожилів нашого міста, записані науковим працівником районного краєзнавчого музею Анатолієм КАРПЮКОМ.

Просвітяни

Вперше з лікарями Рошинськими я познайомилась, напевне, в 1927 році. Тоді ми приїхали зі станції Біла, де жили. Одного разу сестра Олена повідомила, що в хатичитальні Трохимчуків з лекцією на медичну тему має виступати Ганна Іванівна Рошинська. Не довго роздумуючи, пішла. Жінок було дуже багато, як мовиться, голці ніде впасти.

І ось я вперше побачила лікарку Ганну. Вона запам'яталася як дуже симпатична жінка вищесереднього зросту, шатенка. Розповідала про догляд за маленькими дітьми, про профілактику жіночих захворювань. Уміло, доступно й цікаво робила пояснення. Пригадую навіть таку деталь. Ганна звертала увагу на

для одягу. А мама наша якось упала і пошкодила ключицю. За Ганниною порадою її відвезли у Рівне на рентген. З'ясувалося, що потрібно робити операцію. Рошинська потім не раз приходила перев'язувати матері зране місце.

За лікарською допомогою до Рошинських часто звертались і жителі довколишніх сіл. Нікому вони не відмовляли.

У Костополі з ініціативи членів «Просвіти» був створений Союз українок. У ньому активну участь брала і Ганна. Мені здається, що вона була навіть його керівником.

Багато робили Рошинські для проведення свят на Шевченкові роковини.

Ганна ТРОХИМЧУК.
1902 р. народження.

Я знала

І батьки записали мене до семирічної школи, де викладання велося польською мовою.

Запам'яталась мені квартира Рошинських. Лікарі зібрали чималеньку власну бібліотеку. Вони цікавились не лише медичною літературою, а й художніми творами. Зі Львова приходили до них часопис «Діло» і журнал для дітей «Дзвіночок», на сторінках якого тоді друкувались вірші Юрія Шкрумеляка. Чомусь вони врзалися в пам'ять найбільше.

Пригадую, Рошинських відвідувала Галина Нівінська, за національністю нібито полька. Якщо не помиляюсь, писала вірші українською мовою. Мала псевдонім Журба.

Коли Рошинські виїжджали з Костополя, подарували мені групову фотографію, яку я віддала в районний краєзнавчий музей. На ній — подру-

ріотів, сколихнула всю Волинь. Про їхню трагічну загибель писав тоді підпільний журнал «Ідея і чин» (1943 р.).

Під час заслання в Магадані я зустріла жінку з Крем'янця. На жаль, прізвище випало з пам'яті. Вона розказувала, що фашистські окупанти взяли заложниками сорок чоловік, у тому числі й Рошинських — Петра і Ганну. Ганна приховала з собою укривало з дому. Коли фашист збирався у неї стріляти, вона тим укривалом закрила своє тіло. Важко поранена, впала у викопану яму і там довго ще мучилась. Її чоловік, на очах якого розстрілювали дружину, кинувся на німця і роздер йому рота.

Так загинула сім'я Рошинських, яка багато літ вела активну просвітницьку діяльність у Костополі і була ідеалом добродіятелі та безкорисливості.

Надія КОНДРАТЮК.
1923 р. народження.

Моя хресна мати

Рошинських я не пам'ятаю, бо був усього-навсього рік, як вони виїхали з Костополя. Моя мама, 1905 року народження, довго працювала в них хатньою робітницею. Батьки її жили тоді в селі Кадовбище. Хоч у добрих Рошинських матері працювалося з радістю, але все ж таки, як кожна жінка, мріяла

не дуже закутували малюків, а намагались загартовувати їх.

Лекція тривала майже дві години. Звичайно, все безплатно. Жінки приходили на зустрічі з лікаркою раз у тиждень.

До читальні разом із дружиною часто приходив і Петро Роцинський, обох їх знайомі називали лагідно Ганнуся і Петрусь. Поважали і шанували цю подружню пару, на їх честь багато матерів своїх дітей назвали Ганнусями та Петрусями.

Незможним людям Роцинські допомагали чим могли, бідних лікували безплатно. Ганна була гінекологом, а Петро — терапевтом. До чого хорошими людьми вони були! Пам'ятаю, жителька Костополя Дробот говорила: «Не хочу ні в кого лікуватись, тільки в українського лікаря».

Моя сестра Олена дружила з Ганною. Роцинська приносила їй різні гостинці, навіть тканину

ЦИХ ЛІКАРІВ

Сім'я Роцинських мала квартиру у Філіпових, будинок яких стояв на тому місці, де тепер станція захисту рослин. Перед самою війною він згорів.

Старих Філіпових уже нема в живих. Їхня дочка Надія працювала лікаркою у Львові. З нею я давно знайома, ще з того часу, коли у них жили Роцинські.

Розповім, як з ними познайомилась. Батьки мої були неписьменними. Якось мати пішла до лікарки Ганни Іванівни, щоб та дала довідку нібито я хворію, аби не відвідувати школу. Роцинська відмовилась це зробити, переконала батьків, щоб я вчилася, бо без науки, мовляв, людина темна. Тоді ж порадила приходити до неї на квартиру для консультацій, коли щось не буду розуміти з предмета, а особливо з математики.

жжя Роцинських, мати Ганни Ольга Струтинська і хтось із її зятів.

До Ганни у Костопіль з Крем'янця не раз приїжджала її мати. Інколи довгенько тут жила. Вона була вже старенькою жінкою. Мала низький зріст. Охоча до розмов. Про що ми тоді з нею говорили, важко пригадати через шістьдесят років.

До приходу перших совітів я листувалася з Роцинською. Останню звістку від неї одержала навесні 1939 року. Ганна запрошувала до себе в гості у Крем'янець, коли я буду їхати на прощу в Почаїв. Через переслідування польськими властями подружжя лікарів змушене було залишити наше місто восени 1938-го.

Деякий час хатньою робітницею в Роцинських служила Текля Семенюк, дівоче прізвище Севастьянова. Бона з 1910 року народження.

Смерть Роцинських, як і інших українських пат-

про свою маму. Виршила вийти заміж за вдовця, у якого було аж п'ятеро дітей.

Через те, що в матері було слабеньке здоров'я, Ганна Роцинська не радила йти в багатодітну родину. Проте мати не послухалася її. Лікарі, в яких вона служила, організували навіть весілля на свої кошти.

Правда, мати довго не прожила. Незабаром померла, лишивши сиротами двох дочок — мене з сестрою. Після смерті матері Ганна Іванівна хотіла мене удочерити, бо своїх дітей не мала. Але батько пошкодував свою дочку і не погодився на це.

Мій батько не раз добримі словами згадував сім'ю Роцинських. Розповідав, що Ганна Іванівна, будучи мою хресною матір'ю, часто допомагала нам матеріально, приносила своїй маленькій хрещениці подарунки.

Віра МЕЛЬНИК,

1937 р. народження.